

Om Dyrkingen af Roer*).

Af Edward Nonnen, Beskyrer af Degeberg-Landbrugsskole i Sverrig.

(Oversat af Cand. polyt. Th. Segelcke.)

Jeg har oftere havt Leilighed til at meddele adspredte Bemærkninger om Dyrkingen af Roer paa Degeberg, men da disse for Vinterfodringen saa vigtige Planter nu med Held have været dyrkede her paa Gaarden i 26 Aar, omendskjøndt denne, ved sin for Baartørke meget udsatte Beliggenhed, ingenlunde frembyder de gunstigste Lokalteter for disse Rodfrugter, vilde det maaskee ikke være uden Interesse, at see her i Sammenhæng korteligen fremstillet, hvad der i Almindelighed fordres, samt hvad der her er fundet vigtigt at iagttage, for at Turnips saavel som Kaalroer (Kaalraber) — de ere saa nær beslægtede, at de godt kunne afhandles sammen — skulle trives. Særskilte Forsøg ere desforuden i de sidste 4 Aar anstillede med at dyrke Roer paa stærkt leret Jord, og de ere blevne gjennemførte med Held, ihvor vanskelig og usikker Roernes Vært end er i saadant Jordsmøn; og turde det være mig tilladt i Slutningen af disse Meddelelser at beskrive den Fremgangsmaade, ved hvilken disse Forsøg lykkedes.

Roejordens Efteraarsbehandling. Al Jord, der er bestemt til Rodfrugter, pløies om Efteraaret fuldkommen saa

*) Et Afsnit af: „Om Rosodling med en förutgående Berättelse om Degebergs Landbruks-Skolan för År 1854“, af Edward Nonnen. Örebro 1855.

dybt som den bearbejdede Jordskorpe naaer og lægges derved i vel opfurede Kamme, saaledes at Marken ligger aldeles tør. Fastingrøster findes nu her i hver Mark, der endnu ikke har naaet at blive underdrainet, og der forekommer derfor ikke længere kolde Steder paa Algermarken. Koeafgrøden taaler endnu mindre saadanne end Kornarterne; thi i utilstrækkeligt afgrøftet Jord antyder strax et guulladent og visstent Udseende af Koeerne, hvor Vandafledninger ere fornødne.

Gjøbningen. Rigelig Gjøbning er den næste Betingelse, for at Kaaeroer og Turnips skulle kunne trives godt. Kaaeroer isærdeleshed og derefter gule Turnips fordrer en stærkere Gjøbning end de forskjellige Arter af hvide Turnips. Med Rette har man sagt, at der ikke kan gjødes for stærkt til Koeer, og at Udbyttet, hvis ikke tilfældigt Uheld tilstøder, vil staae i Forhold til Mængden og Godheden af den anvendte Gjøbning. Dennes Virkning er dog ingenlunde tabt for de efterfølgende Afgrøder; tværtimod tør man antage, at uagtet Koeer fordrer stærkt gjødet Jord, udtære de dog ikke Marken synderligt. Tilmed medfører deres Opfodring en stor Mængde Affald og Gjøbning, saa Dyrkningen af Koeer maa ansees for et af de væsentligste Midler til at forsøge en Gaards Frugtbarhed. Dyrkning af Koeer med fuld Gjøbning kan man paa lettere Jorder med Fordeel lade træde istedetfor Brak, hvor Arbeidskraften tillader det, saaledes at Korn og Kløver følge derefter; thi den til Rodfrugterne anvendte Gjøbning vil holde Jorden ved Kraft lige til Enden af et skaansomt Omløb.

Omtrent 170 Skpd. Gjøbning (i den Tørheds- eller Tugtighedstilstand, hvori Fægjøbning bør bruges til Rodfrugter) pr. Td. Land kan ansees for fornødent for Kaaeroer, 140 Skpd. for gule Turnips og noget mindre til de forskjellige Arter af hvide Turnips. Disse Sidste lykkes ogsaa bedre end de foranvænte Rodfrugter alene med Beengjøbning, Guano eller andre deslige Gjøbningsstoffer, hvor man ikke kan give Staldgjøbning. Den bedste Jord, som og kan være mere leret, maa vælges til Kaaeroer; og giver man dem foruden den ovennævnte Mængde

Gjøbning endnu 150 Pd. Guano pr. Land, pleier man at faae en riig Høst, naar blot Foraaret ikke bliver meget tørt; thi i streng Tørke viser Guanoen sig mindre virksom.

Gjøbningens Behandling til Rodfrugter. Næst efter Gjøbningens Mængde beroer det meget paa dens Tilberedning; thi frist Gjøbning, der indeholder endnu usorraadnet Halm eller anden Stroelse, efterlader Nabninger i Jorden, som blive velkomne Gjemmesteder for Jordloppe; disse sees hyppigst at hærje allerværst der, hvor saadan Gjøbning er bleven anvendt. Gjøbningen til Roer bør være i den Tilstand, hvori den stærkest muligen kan fremsthynde de spæde Planters Vært udover den Periode, da de staae i Frøblad og ere meest udsatte for Udelæggelse af Insekter. Gjøbningen maa derfor være for saavidt udgjæret, at alt Straa, og desl. i den allerede er paa det nærmeste forraadnet; den tilbyder da og Planten en mere concentreret Næring.

Med vore kolde Vintre er det ikke altid saa let en Sag at faae Gjøbningen, der tidligt skal bruges til Kaastraber og Turnips, tilstrækkeligt udgjæret til denne Anvendelse. Særegne Foranstaltninger maae derfor træffes. Om Vintren, første Gang Jøret tillader det, kjøres Gjøbningen ud fra Gaarden og oplægges i een eller flere større Dyrger paa den høistliggende Ende af Aegrene, paa det at man, ved den senere Udføring i Jurerne, kan kjøre nedad og derved tage større Læs, hvorved igjen opnaaes, at den da i Orden satte Mark ikke fasttrampes eller nedkjøres af tættere Hjulspor, end høist nødvendigt. Naar Gjøbningen kjøres ud fra Gaarden blandes den for første Gang, som fuldstændigst steer ved, at Læsfene afhakkes nærmest muligt ved Stedet, hvor Dyrgeren skal ligge, og særskilte Arbeidere samtidigen dermed kaste Gjøbningen sammen i en Mødding af passende Form. Ved denne Fremgangsmaade kommer Gjøbningen til at ligge løsere og Gjæringen gaaer fra Begyndelsen hurtigere for sig, end om man havde sammenpresset Gjøbningen stærkere, ved at lade Bognene kjøre op paa Dyrgeren, saaledes som man gjerne bærer sig ad, naar man om Vintren kjører Gjøbning

ud, der er bestemt til Brakmarken; i sidste Tilfælde foretrækker man netop en langsommere Gjæring, fordi denne Gjødning først senere skal føres ud paa Marken end den til Roer, og den til- lige, f. Ex. til Rug, gjerne kan være mindre udgjæret.

I ethvert Tilfælde maa den nu opdyngede Gjødning om- stiftes endnu engang, forinden den er tjenlig til Rodfrugter. Dette skeer ved at tre eller fire Arbeidere fra en Side tage et Stykke for af Møddingen paa $1\frac{1}{2}$ til 2 Alens Brede og kaste det om lige til Bunden, idet de iagttage omhyggeligen at sprede muligt forekommende sammenhængende Masser af Gjødning og fordele al løs Halm omkring blandt de øvrige Gjødningsstoffer. Det næste Stykke af samme Brede behandles derefter paa samme Maade, saa at det kommer til at ligge, hvor det foregaaende for laae, og saaledes bliver man ved indtil Alt er gaaet igjennem. Møddingen bliver, om muligt, bedækket med et tyndt Lag Jord for at forebygge Udtørring. Skulde den paa varme Foraars- dage gjære saa stærkt, at der fremkommer Skimmel, hvorved Gjødningsstofferne lide stor Skade, saavel med Hensyn til God- heden som Mængden af dem, da afhjælpes det, enten ved at kaste Snee, hvis saadan kan erholdes, op paa Møddingen, eller ved at hælde nogle Tønder Møddingsvand eller i Mangel deraf andet Vand over den.

Jordens Behandling om Foraaret. Naar Baar- sæden er bragt i Jorden, begynder Roemarkens Bearbejdning, først til Raalraber (hvilke man forresten og med Fordeel kan saae før Kartoffellægningen skeer, hvis et tidligt Foraar skulde tillade det), derefter til gule Turnips og sidst til hvide Turnips.

Saafermt Jorden eller Veiriget ikke er for tørt, giver man gjerne Roemarken, for at rense den vel for Ukrud, den samme fuldstændige Behandling, som Brakmarken faaer, før Gjødningen føres paa den, dog mere skyndsomt, saaledes at hver Pløining, Harvning og Tromling følger umiddelbart paa den anden, paa det at Jorden ikke skal faae Tid til at udtørres. Marken pløies først paa langs for at udjevne Kammen, og efter den som oftest fornødne, paafølgende Harvning og Tromling af den

jevne Mark, foretages strax en Tværpløining, hvorpaa man tromler eller harver og tromler een eller flere Gange efter hverandre, hvilket dog sædvanligen ikke pleier at være fornødent. At ingen Bearbejdning af Jorden maa foretages, inden denne er tilstrækkelig tør og dertil tjenlig, turde neppe være fornødent her at tilføies; men ved Bearbejdning til Rodfrugter fordres netop i denne Retning særegen Varsomhed.

Er Veirliget derimod meget tørt, og man troer ved een Pløining i Forening med Harvning at kunne bringe Jorden i tilstrækkeligt god Stand til at kunne lægges op i Kamme, da er dette at foretrække, naar man blot iagttager, idet man jernpløier Marken paa ovenanthydede Maade, at tage dybe og smalle Plovsurer for at opnaae fuldstændig Gjennemarbejdning; efter derpaa følgende Harvning paa tværs, for yderligere at udjevne Furerne, er Marken i Orden, til at Oplægningen i Kamme kan paabegyndes. Paa lette Jorder er denne Fremgangsmaade ikke blot meget nemmere, men og mere passende.

Hvilken Vel man end gaaer, maa man sørge for, at Marken til Rodfrugter er i god Orden og fuldkommen fri for Jordklumper og Sener, inden man strider til det næste Arbejde:

Oplægningen i Kamme. Denne foretages med en almindelig stotst Plov, og det altid, naar Jorden er i den Stand, den bør være, ved en eneste Plovsure for hver Kam. For at den, der pløier, skal kunne gjøre Furerne ligeløbende, har man iforveien mærket Marken af med Øviste, som ved Hjælp af Landmaalerkjæden ere satte med henved 25 Alens Afstand fra hverandre i tvende indbyrdes ligeløbende og paa Furerne lodrette Linier, hvori med ringe Umage havees tilbørlig Kettesnor. Er Jorden nu engang ikke, som den dog burde være, i den Orden, at en enkelt Oplægning er tilstrækkelig, da maa enhver Fure gaaes efter ved at gaae tilbage i den med Ploven, hvilket jo er tidsspildende og ingenlunde ellers opfylder Hensigten bedre, saa meget mere som Jorden derved udsættes for ufornudden Udtørring; men man opnaaer dog ved Hjælp deraf at faae Jorden skjernet noget mere, og man gjør derfor

stundom alligevel bedst i, navnlig naar Beiret under den forudgaaende Bearbejdning har været regnsuldt og ugunstigt, at gribe til denne ældre Maade at opføre paa.

Afstanden mellem Kammeene. Furerens sædvanlige Brede er omtrent 26 Tommer. Der fordres meget indøvede Folk til at foretage de senere fornødne Rensningsarbejder, der gaae ud paa at ødelægge Ukrud og løsne Jorden mellem Planterne, saafremt Kammeene ligge hinanden nærmere; tillige synes det, at Roerne have saa megen Blads behov for fuldstændigt at kunne udvikle sig i vore korte Somre. Skulde Marken ikke i uanstelig Grad kunne holdes fri for Ukrud, forøger man Furerens Brede indtil 28½ Tomme, hvorved man vinder bedre Blads til senere lettere og fuldstændigere at foretage Rensningsarbejderne.

Det følger af sig selv, at Furerne maae være rette og lige brede i begge Ender, da nøiagtig Rensning imellem Raderne ved Hestekraft ellers vil være udsørlig; Markens fuldstændige Befrielse for Ukrud under Rodfrugternes Væxt er ikke alene en fast Betingelse for at disse skulle lykkes, men og for at Jorden skal kunne afleveres i god Stand for de følgende Afgrøder.

Gjøbningens Fordeling i Furerne. Naar omtrent 20 Kamme ere opførte, begynder man at føre Gjøbningen paa; thi først da kunne alle Folkene sysselsættes, efter den bestemte Orden, hver med sit Arbejde. Gjøbningen føres paa med Karrer, hvis Hjulspeer falde i Bunden paa hver anden Fure, og en øvet Arbejder kan da med Lethed med en knæbviet, togrenet Møggreb hafte Gjøbningen af ned i den mellemliggende aabne Fure. Drengene eller Pigerne følge bagefter og sprede Gjøbningen fuldstændigt i Bunden af Furerne. Saasnart Gjøbningen er spredt i nogle Furer, kløves usfortøvet Kammeene mellem disse med en stoft Plov eller med Hoppeløven, hvorved Gjøbningen kommer til at ligge i Midten af de nye Kamme, hvori Saaningen ogsaa senere skal stee.

I Jord, udsat for Tørring, søger man at undgaae hvide Kamme ved at føre Bloven saaledes, at den tager en grund Fure, og vil man ydermere affstumpe Kammene, steer det let med en lille Rulleharve (trukken af en Hest), der udfører dette Arbejde paa tvende Kamme ad Gangen, hvilket dog ikke maa drives videre end, at Saaemaskinens udhulede (concave) Tromle senere kan bruges midt paa Kammen. Da nu Saaeningen steer til en Dybde af $1\frac{1}{2}$ Tomme, har Roepplantens første fine Kælerod allerede naaet ned til den fugtige Gjødning, inden Spiren endnu har stude igjennem Jorden, hvilket nu steer under en hurtig Væxt, der er saa overdentlig vigtig i denne Plantens første Livsperiode, hvor den er udsat for Jordlopperens farligste Hjemjøgelse.

Saa snart nogle Kamme ere i Orden, følger Saaeningen umiddelbart paa, for at Jorden ei skal udørres, og fortsættes saa langt ud paa Aftenen og paabegyndes saa tidligt næste Morgen, som man kan see, idet man istedet derfor lader Arbejdsfolkene tage den fornødne Hvile midt paa Dagen. Indtræffer der Regnveir, maa man standse med Saaeningen, da denne aldrig lykkes, naar Jorden bliver hvad man kalder seig eller flæbrig. Imidlertid foraarsager Regnveir ikke let videre Ulempe paa en opfuret Mark, da der paa denne Aarstid snart efter indfinder sig Tørveir, og naar Marken blot i Overfladen er tør igjen efter Regnen, er den alt tjenlig til Besaaening.

Frømengden. Mange have været vante til at kjøbe Roefrø lodvis, og have derfor ondt ved at vænne sig til et Forbrug af mange Pund. Men vil man have Held af Dykningen af Rodfrugter i det Større, maa man ikke være knap med Frøet, men saae idetmindste 5 Pund paa hver Tønde Land. Da Roefrø nu i Regelen kan kjøbes i Partier til 3 Mk. Pundet, bliver det dog vor billigste Udsæd. Meget mindre Mængde Frø skulde visseligen være tilstrækkelig, hvis ikke Jordlopperne fandtes; men det bedste af alle Midler, til at beskytte sig mod disses Udelæggelse, er sikkert, næst efter at Saaeningen steer i velgjødnet, nvlig bearbejdet og tilpas fugtig Jord, en saa rigelig

Udsæd, at der er saameget tilovers til Jordlopperne at leve af, at disse under deres Velleevnet ville kunne forstaaene saa mange Planter, at Landmanden alligevel erholder fuld Afgrøde. Alt Frøet kommer ikke op paa eengang, og ikke sjelden indtræffer det, at Planterne efter det først spirede Frø opædes, men om nogle Dage komme imidlertid nye Planter frem i tilstrækkelig Mængde, som i Reglen blive forstaaede, navnlig hvis der indtræder Forandring i Veiret. For tæt har Dyræften aldrig været her hos mig, og den Ulempe vilde jo og særdeles let kunne afhjælpes; derimod er det afgjort, at der her iaar aldrig var bleven nogen Koesøst istedetfor 5800 Tønder Koesøst og Kaastraber af omtrent 23 Tønder Land, hvis der ikke var givet en saa rigelig Udsæd. Mangen, som havde sparet paa Udsæd, har rimeligviis væsentlig derved forspildt sin Koesøst; og en saadan Fare bør man dog see til at undgaae.

Frøets Tilberedning. Man har foreslaaet adskillige Maader at tilberede Frøet paa i den Hensigt at gjøre den spæde Plante mindre tilløkkende for Jordlopperne, saasom at blande det med udvasket og tørret Svovl (Svovlblomster), hvilket ogsaa er blevet anvendt her i mange Aar. Dette er vel ikke uden al Virkning, men ligesom alle andre Tilberedninger af Udsæden for at forebygge Ormes og Insekters Hjem søgelsler, hjælper den kun lidt, naar disse smaa Gjender optræde i saa forferdelige store Skarer, som stundom er Tilfældet. Det er derfor en Lykke, at man ved Koesæden som oftest kan værges sig derimod ved en forøget Udsæd. Her have vi derfor ophørt med at bruge Svovl, der let tilstopper Saaemaskinen, men vilde dog ikke fra-raade Andre Brugen af det, thi det synes unægteligen at hjælpe noget, ihvorvel ikke tilfulde.

Saaemaskiner. Har man blot 2 til 3 Tdr. Land at saae Koesøst i, er det temmelig ligegyldigt, hvilket Saaeredskab man benytter; thi Jorden kan ikke saae Tid til at udtørres, da man i saa Tilfælde har lettere ved at vælge tjenligt Veir. Er Talen derimod om 10, 20 eller endnu flere Tønder Land, er det fremfor alt vigtigt at eie et saadant Redskab, der tilsaar tvende

Rader paa eengang og det saa hurtigt en Hest kan gaae og Frø fyldes i; thi det gjælder om at undgaae Jordens Udtørring forinden Saaningen, og derfor om meest muligt at kunne benytte hver tjenlig Time.

Deelige Maskiner kunne nu faaes for 22 Daler Rigsmønt, og hvis de tillige skulle kunne saae knuste Been, Afte m. m. for 55 Rd. Her anvende vi stedse en af disse sidste, hvad enten der gjødes med Been eller ikke, da den stærkere Sammentrykning af Kammene, som disse formedelst deres større Tynge forarsage, synes bedre at forebygge Jordens Udtørring. Disse Maskiners udhulede, paa Axen løse og til Siderne forskydelige Tromler ville altid holde sig midt paa Kammene, selv om disse ikke overalt ere ligelangt fra hinanden, og Frøet saaes derved stedse lige midt over Gjødningen.

Saaningen. En flink Arbejder, der holder Die med, at Maskinen ikke ophører at saae af Mangel paa Frø eller af anden Grund, med een Hest for Maskinen, saarer nu saasnart Jorden er tilberedt. Hvis gunstigt Veir indtræder, ere Planterne løbne op inden 6 til 8 Dage, og blive snartester synlige nedad hele Raden.

Middel mod Jordlopper. Den farligste Tid kommer nu. — Skal Sæden forskaanes for Insekters ødelæggende Virksomhed eller ikke? Ere Jordlopperne der, skjønnes det strax paa, at den spæde Plantes Blade ere gjennemborede af smaa Huller, hvorigjennem de have udsuget Saften, af hvilken endeel er størket til en gul Ring omkring Hullet. Kommer der nu blot nogle Regnstyl, er den værste Fare forbi, og Plantens næste Blade udvikle sig snart. Men udebliver Regn og Jordlopperne blive ivrigere, saa flere Planter synes aldeles saftløse og udtørrede, da er deres Væxt standset, og det gjælder nu om muligt at frelse de tilbagestaaende Planter.

Dette kan undertiden skee ved i stille Veir at sprede hele Marken over med fin, helst med frist Meelkalk eller med Gipspulver, omtrent 4 Tdr. pr. Tønde Land. Støvet sætter sig fast paa Bladene, navnlig naar Udstrøeningen er foretagen efter at

Duggen er falden, og de saaledes med Kalk eller Gipsstøv bedækkede Blade blive mindre søgte af Insekterne, hvis ikke disse fremkomme i altfor stort Antal; Planterne opholde da som oftest, om end med Rod og Røppe, Røvet til der kommer Regn og stride da hurtigt frem i deres Udvikling. Skulde derimod Tørken haardnaffet vedblive, kan selv dette Middel være utilstrækkeligt, og man maa da foretage Omsaaening, efter at man først med Kulleharve og Plov har gaaet Rammene efter for at løsne og skjærne den hærde Jordoverflade.

Undertiden ligger Frøet under vedvarende Tørke i Jorden uden at spire. Denne Ulempe har mindre at betyde, thi saasnart Regn falder paa, løbe Planterne op, ihvorvel man efter sildig Spiring sjelden faaer aldeles fuld Høst.

Saaetiden. I denne Egn synes den bedste Aarstid dertil, for at undgaae Jordlopperne, at være for Kaalrøer og gule Turnips, som fordrer længere Tid til deres Udvikling, strax efter at Baarfæden er saaet, mens man derimod opsætter Saaeringen af alle Arter af hvide Turnips til nærmere Midsommer. I Begyndelsen af Juni ere Rodfrugternes smaa, men farlige Fjender gjerne talrigt. Men skal Saaeringen skee i mere leret Jord, kan den alligevel ikke opsættes til henimod Midsommer; thi i slegt Jordsmon vore Planterne saameget langsommere, at de ikke vilde opnaae nogen antagelig Størrelse, hvis Saaeringen der skete saa seent som passer sig paa god, sandet Jord. Selv i det gunstigste Jordsmon maae Kaalrøer ikke saaes senere, end i den første Uge af Juni; thi de ville ellers ikke naae til at fuldende deres Udvikling.

Udtyndning og Røgning. Hvis man lod Røeplanterne skjøtte sig selv, efterat de vare komne op, vilde man aldrig kunne faae et lønnende Udbytte. Planterne staae snart hverandre i Veien, og ville ialfald ikke udvikle sig forinden Jorden omkring dem bliver skjærnet med Hyppjernet; thi det er Røens Særegenighed kun at kunne trives i løs og vel bearbejdet Jord. Saasnart Planterne ere 2 til 3 Tommer høie, begynder man paa Udtyndningen, idet man borttager henad Raden alle Plan-

ter paa een eneste nær paa hver 12 Sommer; men dog saaledes, at man saavidt gjørligt skaaner de stærkeste Planter uden Hensyn til om de derved hist og her komme til at staae et Par Sommer nærmere eller fjernere hverandre end ovenfor angivet, fordi de Planter, der eengang have vundet Forspring, senere ville vedblive at udvikle sig hurtigere.

En lang Erfaring synes at godtgjøre, at Turnips og navnlig Kaalroer fordre $\frac{1}{2}$ Aars Blads paa Kammen til deres fulde Udvikling.

Udtyndningen foretages med et 6 til 7 Sommer bredt Hypejern (Haandhaffe) og Folkene blive snart ved tilbørlig Veiledning indøvede i dette Arbejde; ja det er næsten utroligt, hvor en nogenlunde øvet Dreng eller Pige kan vænne sig til, uden Lugning med Haanden, alene med Hypejern, blandt mange tæstaaende Planter, at kunne skaane den bedste af dem. Hypejernet bruges ingenlunde til at hakke i Dybden med, som vilde medføre ufornudden Udtørring af Jorden og løsne denne omkring Rødderne, men til at flække en høist $\frac{1}{4}$ Tomme tyk Skorpe løs af Jorden overalt omkring Planterne, hvorved alt Ukrud i Raderne og 6 til 8 Sommer ned paa hver af Siderne af Kammene fjæres heelt af, idet man dog derved vogter sig for ikke med Hafften at saare nogen Roepiante, der er bestemt til at blive staaende.

I andre Lande har man ogsaa anvendt Maskiner til Roernes Udtyndning; men hos os træder derimod den Hindring, at vi, paa Grund af vor korte Sommer, ere nødt til at lægge mere Vægt paa at lade de Planter blive staaende, der have vundet Forspring, end man behøver i sydligere Lande, og dette kan ikke skee ved Udtyndning med Maskine. Endvidere er alligevel en Udtyndning med Haandkraft stedse nødvendig bagefter, hvor saadan Maskine er anvendt, og den er derfor ialfald kun tilraadelig, hvor man ikke kan blive tilstrækkeligt hurtigt nok færdig ved Haandkraft alene.

Nodes man ved udvidet Roedyrkning til at begynde Udtyndningen tidligere end ovenfor er tilraadet, for at kunne blive

færdig med en større Mark, mens Planterne endnu kun ere $1\frac{1}{2}$ Tomme høie, samt Jorden og Veirliget ere meget tørre, da er det sikkest at lade Udtyndningen foretage med Haanden, indtil Planterne ere blevene mere udvirkede. Det samme maa ogsaa stee, hvor Beengjødning er bleven anvendt; thi en stor Deel af de knuste Been ligge da nær Overfladen og ville i saa Tilfælde ved Rensning med Hafften strax i Begyndelsen af Planternes Vært føres bort fra Planterne.

Efter Udtyndningen hænge sædvanligt Planterne og slagre for Binden, som om de vilde visne hen. De komme sig dog snart igjen, og tiltage nu for Eftertiden synligt med hver Dag.

Rensning med Hestehakken. Saasuart Planterne rette sig op igjen efter Udtyndningen, og selv før denne, hvis Ukrudets Tilvæert skulde gjøre det fornødent, foretager man Rensning mellem Raderne med Hestehakken, og dette gjentages saa ofte Ukrudets Vært foranlediger dertil, saaledes at ingen Ukrudsplante forefindes til den Tid, da Roernes Blade begynde at skjule Marken og hindre videre Rensning.

Man iagttager ved denne Behandling kun at gaae dybt, naar Veiret er fugtigt, thi i Tørke og Blæst vilde for dyb Bearbejdning fremfalde for stærk Udtørring af Jorden. Ligeledes bør man paa leret Jord undgaae saa stærk Bearbejdning mellem Raderne, at Jorden der blev for fin og smuldret, thi ved senere stærk Regn vilde den da kun sætne saa meget mere. Hestehakken stilles saa den stærer sig saa nær ind til Planteraderne, som man vel med Sikkerhed tør gaae uden Fare for at tilsvie Planterne nogen Skade, hvilket meget beroer paa Arbejderens Paapaselighed og Ovelse. Man kan ansee 4 til 5 Tommer som den Afstand fra Planteraden, hvori Hestehakkens Knive i Almindelighed bør kunne stilles. Den øvrige Jord til Siderne og imellem Planterne maa man med Høppejernet befrie for Ukrud og holde smuldret i Overfladen. Tillige bør her bemærkes, at man fremfor alt maa vogte sig for at stille Hestehakken saa vidt, at der kan opstaae Fare for at Planterne skulle tilbækkes med Jord; thi det taaler ingen Plante af Roe- eller

Kaalslægten i sin spæde Alder, men dør ud inden kort Tid, hvis saadant vederfares den. Til denne Rensning, som skeer med een Hest, fordres særegne Redskaber, men disse ere langtfra kostbare.

Roernes Lugning med Hypejernet. Saa snart Planterne igjen have vundet Styrke efter Udtyndningen og der atter er kommet Ukrud op i Raderne, luger man her med Hypejernet, idet man samtidig agter paa at borttage de overflødige og hindrende Roerplanter, hvis der ved Udtyndningen skulde nogensteds være bleven staaende fleer end een Plante paa hver Plads i Raden. Hypejernet benyttes nu som et stærkende Redskab (ikke behørigt tillærte Arbeidere hafte gjerne voldsomt med det og det gaaer derved snart itu), og man paafeer wie at affære ved Roden alt Ukrud, som Hestehakken ikke har kunnet overkomme eller denne, som meget hyppigt er Tilfældet, har til-dækket med løs Jord, hvorunder det ligger endnu rodfast. Naar senere renses med Hestehakke, vil saadant Ukrud, der har Rodfæste i eller nærved Planteraden, atter reise sig op, og trives saa meget bedre, formedelst den Bearbejdning, som Jorden om dets Rodder har faaet. Lugningen i Roeraderne bør ikke ske senere end 3 Uger efter Udtyndningen, thi Planterne ville siden have studeet saa store Blade, at man da ved Lugning ikke vil kunne undgaae at beskadige disse, og derved modvirke Roernes Udvikling.

Huusmænd ved Degeberg baade udtynde og rense med Hypejernet en Tønde Land med Rodfrugter for 2½ Rigsdaler, og staae sig nu, de ere indvøvede, godt derved.

3 August, naar Høstlugningen er sluttet og Roernes Blade begynde at nærme sig stærkt til hverandre, tager man med Hypeploven en ikke dyb Fure op imellem Rammene, hvormed Hensigten er at lette Vandet Afløbet under de stærkere Regnskyl i Høstens Tid. Furen maa paa ingen Maade tages saa dyb, at nogen Jord lægges ind paa Roerne, der nu have begyndt at danne sig; thi det vilde skade dem i deres Vært.

Kaalraber og Turnips behandles i alle Henseende eens, saaledes som her nu er beskrevet.

Roehøsten. Tager man Roer op af en større Strækning paa eengang, vil man ikke godt kunne benytte mere af Roetoppene, end hvad der veibliffeligen kan opfodres, eller mens de endnu ere grønne kan ædes paa selve Marken af Kvæget og Faarene. Arbeideren tager hver enkelt Roe op for sig, hugger Toppen af saa nær stee kan uden at beskadige selve Roen, og kaster derpaa Roerne i hver fjerde Fure, hvorved der bliver tilstrækkelig Rjøreplads for de Bogne og Karrer, paa hvilke Roerne skulle føres hjem. Opvædningen af Toppen bagester ved Kreaturerne maa kun fortsættes saalænge Marken endnu er tør, og hvad der til den Tid er lernet, nedpløies og kan anslaaes at virke som en halv Gjødning.

Roernes Opbevaring. En vidtloftig Beskrivelse heraf turde paa dette Sted være overflødig, thi lykkes det blot at faae en riig Høst, vil man ikke komme i Forlegenhed med Opbevaringen, hvor der findes Kreaturer med god Udelyst. En stor Part af Roefgrøden her kommer aldrig i Rjælderen, men oplægges i Ladegaardens Nærhed i større Dyrger, som bedækkes med Halm og Granriis, og hvorfra tages, hvad dagligt forbruges. Navnlig med Kaalroer, der skulle opbevares i længere Tid i Rjældere, maa man være forsigtig i ikke at lægge dem for tidligt derved; thi de blive let varme og tage snarere Skade ad den Bei end af Frostens, som man let i Dyrgerne kan beskytte dem imod ved, saasnart det begynder at fryse, at bedække disse paa nysnævnte Maade.

Dyrkning af Roer paa stærk leret Jord. At Dyrkningen af Turnips eller Kaalraber ikke bør følge hurtigere paa hinanden paa samme Mark end med 6 eller 7 Aars Mellemrum, turde nu være almindeligt anerkjendt. Paa mange Gaarde ligesom her, findes imidlertid kun et indskrænket Areal af lettere, for Rodfrugter passende Jorder, og det vilde derfor være ønskeligt, om man kunde hitte paa en Fremgangsmaade, der kunde sikke En Held med Dyrkningen af Rodfrugter paa leret Jord,

og det saa meget mere som det viser sig, at ved Sædkister med 3 Halme efter Klover, selv naar Bikkelyng er den anden i disses Rækkefølge, er den sidste af dem, Havre eller Blandkorn, ikke altid heelt istand til efter Duffe at modstaae et tørt Aar og at Ukrudet deri venshyntligt tager til. Det vilde derfor være en stor Forbedring af dette Sædkiste, at kunne idetmindste paa den halve Bang lade Rodfrugter træde istedetfor Bikkelyng, da man efter hine vil faae baade større og sikkrere Udbytte af den paafølgende 3die Afgrøde, paa Grund af den Leilighed, man har havt under Roernes Vært til at ødelægge Ukrudet, som ellers tiltager i Mængde mod Enden af Omlobet.

Dette er ogsaa steet med Held her i nogle Aar, omend- skjøndt man dertil kun har været istand til at give en ringe Mængde Staldgjødning, men hovedsagligen fortrinsviis maattet anvende Beengjødning, samt Afse og nogen Guano, idet man er gaaet frem ved Behandlingen af Jorden osv., som ovenfor er beskrevet, naar blot undtages, at Rammene her ikke behøve at kløves, da Gjødningen ikke skal nedpløies. Beengjødningen, omtrent 900 P. pr. Td. Land, fordeles af Saaemaskinen sam- tidigen med at den saarer Frøet. De knuste Been ere isorveien blandede med lige Maal sigtet Træasse og saavidt befugtede, at Binden ikke kan tage dem. Tilblandingen af Afse er væsent- lig nødvendig for at sikke Roefrøets Spiring og Vært i leret Jord. Paa saadant Jordsmøn vil den mindste Regn, der falder, danne en Skorpe, saa vanskelig at trænge igjennem, at de spæde Roerplanter i Regelen blive fortærede af Jordlopperne, forinden det lykkes dem. Omgiver man derimod, som nævnt, Frøet med en lille Skal af Afse, der naaer Overfladen, vil denne mod- virke Skorpedannelse over Frøet, og Planterne ville lykkeligt slaae sig igjennem om de end i Begyndelsen vore langsommere end i et løsere, for Rodfrugter mere gunstigt Jordsmøn.

I Mangel af Træasse kan man ogsaa benytte Afse, vundet ved Forbrænding af affrællet Skovjord og derpaa sigtet; kun maa man heraf iblande en større Mængde. Tørveasse vilde ogsaa være brugelig, men havees ikke her. — Ligeledes har man

i samme Diemed tilraadet at anvende Tørveful, gjennemtrængt med Møddingsvand, tørret og derpaa finmalet; fint Trækulstøv vilde maaskee ogsaa fordeelagtig kunne bruges hertil.

Dyrkningen af Rodfrugter paa anførte Maade i stærk leret Jord kræver til Rensningen Redskaber stærke nok til, at man altid med dem ved Hestekraft formaaer at opbryde den dannede Skorpe mellem Raderne. Ved dette Arbeide kommer det fremfor andetsteds her an paa kun at skjorne Jorden, men ikke smuldre den for fin, hvoraf Følgen vilde blive Dannelsen af en endnu stærkere Skorpe ved første Regn. Skulde der strax efter Saaningen danne sig en Skorpe, kan man skjorne den over Frøet med Kulleharven; men man maa naturligvis forinden have nøie forsikket sig om, at Planterne ikke have studeet saa høit op, at Harvepiggen kunne bestadige dem. Iøvrigt ere de lerede Jorder her nu langt mindre udsatte for Skorpedannelse end forhen, efterat man har gjødet dem rigeligt med straablandet Gjødning, og hvor Underdraining har fundet Sted.

Næste Foraar vil der blive gjort Forsøg her med at dyrke Rodfrugter paa flad (s: ikke opsuret) Mark, hvilken Dyrkningsmaade jo skulde være paa sin Plads, hvor Underdraining har fundet Sted. Saaningen vil skee med en egen dertil construeret Maskine. Det er sandsynligt, at Jorden bedre vil kunne holde sig fugtig, naar den uden gjentagne Bløininger, alene ved dyb og tilstrækkelig Harvning, vil kunne bringes i Orden til at modtage Sæden. Denne Dyrkningsmaade turde derfor maaskee findes anvendelig i saa stor Udstrækning, som man kan gjøde til Rodfrugter med Been og deslige Gjødningsstoffer.

Skulde der i det Foregaaende være fortalt meget, som allerede er almindeligt bekendt, haaber jeg man vil søge en Undskyldning derfor i den alt mere og mere anerkjendte Vigtighed, der bør tillægges Dyrkningen af Rodfrugter, som Middel til at ophjælpe vort Lands Agerbrug og Kvægavl.
